

Zorgsignalen van de Politie

Over het werkproces 'Vroegsignaleren en doorverwijzen'
tussen Politie en Bureau Jeugdzorg.

Informatie voor gemeenten en Centra voor Jeugd en Gezin

In opdracht van
Sander Band
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
www.rijksoverheid.nl

Auteurs
John Goedee, Arthur Rijkers

Zorgsignalen van de Politie

Over het werkproces 'Vroegsignaleren en doorverwijzen' tussen Politie en Bureau Jeugdzorg.

Voorwoord	2
1 Samenvatting	3
1.1 Het werkproces 'Vroegsignaleren en doorverwijzen'	3
1.2 De toegevoegde waarde van het werkproces	3
1.3 De jeugdzorgketen en de rollen van de ketenpartners	3
1.4 Het werkproces verbonden met het CJG	4
2 Wat is het doel van deze informatie?	6
3 Wie zijn 'Zorgjongeren'?	7
4 Wat is het werkproces 'Vroegsignaleren en doorverwijzen'?	8
4.1 Achtergrond	8
4.2 Het werkproces 'Vroegsignaleren en doorverwijzen'	9
4.3 Zorgformulier (inhoud van de zorgmelding)	11
4.4 Toegevoegde waarde van het werkproces	13
5 Wat is de rol van de partners in de jeugdzorgketen?	15
5.1 De jeugdzorgketen op hoofdlijnen	15
5.2 Het werkproces binnen de jeugdzorgketen	16
5.3 De rol van de Politie	17
5.4 De rol van Bureau Jeugdzorg	17
5.5 De rol van het CJG	18
5.6 Kortom	19
6 Hoe kunnen gemeenten het werkproces benutten?	20
6.1 Het werkproces verbonden met het CJG	20
6.2 Lichte (eerstelijns) en zware (tweedelijns) zorg	20
6.3 Positionering Bureau Jeugdzorg	21
6.4 Doorontwikkeling van het werkproces	21
6.5 Verwijsindex Risicjongeren	22
6.6 Bouwstenen voor lokale samenwerking	22
7 Handreikingen uit de praktijk	23
7.1 Tilburg	23
7.2 Tytsjerksteradiel	23
7.3 Provincie Utrecht	24
7.4 Drenthe	24
8 Documentatie	27
9 Literatuur	30
10 Begrippenlijst	31

Voorwoord

Politie mensen komen als professional in situaties waarbij ze zich zorgen maken over kinderen en jongeren zonder dat er sprake is van een strafbaar feit. Ook komen zij in aanraking met kinderen jonger dan twaalf jaar die een delict hebben gepleegd en die sinds 1 januari 2010 verplicht worden doorgestuurd naar Bureau Jeugdzorg.

In het werkproces 'Vroegsignalen en doorverwijzen' tussen Politie en Bureau Jeugdzorg is vastgelegd wat de politie in deze gevallen doet. Voor gemeenten en Centra voor Jeugd en Gezin (CJG) is het van belang kennis te hebben van dit werkproces. Door politie gesignaleerde jeugdigen of gezinnen hebben immers niet altijd geïndiceerde zorg nodig. Bureau Jeugdzorg zal in dat geval de jeugdige of het gezin toe moeten leiden naar de zogenaamde voorliggende, gemeentelijke voorzieningen, oftewel naar het CJG. Hoe dat precies gebeurt moet vastgelegd worden in de werkafspraken tussen CJG en Bureau Jeugdzorg.

Zowel minister Rouvoet als een parlementaire werkgroep van de Tweede Kamer hebben vóór de val van het kabinet en de recente verkiezingen, een aantal aanbevelingen gedaan rondom een nieuw zorgstelsel voor de jeugd. Deze aanbevelingen en een kabinetswisseling zouden in de toekomst wellicht van invloed kunnen zijn op het proces 'Zorgsignalen van de politie' zoals dat nu wordt beschreven. In ieder geval geldt vooralsnog het hanteren van de werkwijze zoals die nu aan u wordt gepresenteerd.

Deze beschrijving is totstandgekomen door samenwerking tussen de MO-groep Jeugdzorg, Politie en Inflecto Implementatiemanagement, in opdracht van het programmaministerie voor Jeugd en Gezin.

1 Samenvatting

De Politie en Bureau Jeugdzorg hebben landelijk het werkproces 'Vroegsignaleren en doorverwijzen' geïmplementeerd, waarbij op lokaal niveau de Politie signalen van zorgjongeren met een 'zorgformulier' stuurt naar één loket van Bureau Jeugdzorg

1.1 Het werkproces 'Vroegsignaleren en doorverwijzen'

Op landelijk niveau hebben de Politie en Bureau Jeugdzorg het werkproces 'Vroegsignaleren en doorverwijzen' van zorgjongeren in negen achtereenvolgende processtappen beschreven, waarmee de verantwoordelijkheden van beide ketenpartners zijn vastgesteld:

- De Politie *signaleert* een zorgelijke situatie van het kind of een 12-min delictpleger en *verwijst door* naar Bureau Jeugdzorg;
- Bureau Jeugdzorg *beoordeelt* de zorgmelding, *organiseert* de benodigde hulpverlening en koppelt hierover terug naar de Politie.

Op landelijk niveau is de inhoud van het formulier 'zorgmelding jeugdige' vastgesteld, dat als zodanig op lokaal niveau in gebruik is genomen voor een formele overdracht van de informatie over zorgjongeren tussen de Politie en Bureau Jeugdzorg.

Het merendeel van de zorgsignalen van de Politie zijn meldingen die vragen om geïndiceerde jeugdzorg en/of (gedwongen) jeugdbescherming van jongeren in het geïndiceerde 'achterliggende veld'. Het werkproces verbindt deze zorgsignalen rechtstreeks met de medewerkers van Bureau Jeugdzorg die over de aangewezen expertise, competenties, en bevoegdheden beschikken waarmee adequaat op de melding kan worden gereageerd. Als er geen geïndiceerde zorg nodig, dan leidt Bureau Jeugdzorg toe naar voorliggende, gemeentelijke voorzieningen.

1.2 De toegevoegde waarde van het werkproces

Het werkproces biedt aantoonbare toegevoegde waarde voor zorgjongeren en de organisaties die betrokken zijn bij het bieden van zorg aan deze doelgroep.

- Met het werkproces wordt snelheid, kwaliteit en deskundigheid bij de signalering, beoordeling én doorverwijzing van zorgsignalen gegarandeerd. De 'zwaarste problematiek' wordt daarmee via de 'kortste weg' opgevolgd door passende hulpverlening.
- Betrokkenen van Politie en Bureau Jeugdzorg op strategisch, tactisch, en operationeel niveau hebben aangegeven dat het werkproces heeft gezorgd voor een duidelijke afbakening van verantwoordelijkheden en een meer effectieve gezamenlijke aanpak die beide ketenpartners bovendien in staat stelt om zich te richten op de eigen kerntaken.
- De samenwerking tussen het CJG en Bureau Jeugdzorg op lokaal niveau zorgt daarbij voor een heldere afstemming over de zorgcoördinatie en een adequate overdracht van lichte zorgsignalen van de Politie naar de hulpverlening in het gemeentelijke voorliggende veld.

1.3 De jeugdzorgketen en de rollen van de ketenpartners

Met het werkproces zijn de verantwoordelijkheden van zowel de Politie om te 'signaleren en adviseren' bij zorgelijke situaties, als die van Bureau Jeugdzorg om te zorgen voor indicatiestelling, de toeleiding naar zorg in het geïndiceerde achterliggende veld, en/of het organiseren van jeugdbescherming, onderling eenduidig afgebakend. Onder regie van de gemeenten wordt binnen het CJG wordt een directe verbinding gemaakt met Bureau Jeugdzorg; de zorgsignalen van de Politie vinden zo hun weg naar de lokale zorg in de eerste lijn, dan wel naar hulpverlening in het geïndiceerde achterliggende veld (tweede lijn).

Binnen de jeugdzorgketen zijn het CJG en Bureau Jeugdzorg gezamenlijk verantwoordelijk voor het beoordelen van zorgsignalen en het doorverwijzen naar passende zorg in respectievelijk de eerste of de tweede lijn. Het beproefde werkproces tussen Politie en Bureau Jeugdzorg is een stabiele en bewezen vorm van een ketensamenwerking die voor gemeenten een stevige ‘bouwsteen’ vormt om de lokale ketenaanpak voor zorgjongeren rondom het CJG vorm te geven.

1.4 Het werkproces verbonden met het CJG

Door het verbinden van het werkproces aan de operationele werkprocessen van het lokale CJG, kan de zorg aan jongeren in het gemeentelijke en het geïndiceerde veld effectief worden georganiseerd.

Een verbinding tussen het werkproces ‘Vroegsignaleren en doorverwijzen’ en het CJG op lokaal niveau waarborgt de belangen van zorgjongeren en hun ouders/verzorgers, en biedt strategische, tactische en operationele meerwaarde voor het CJG, de Politie, en Bureau Jeugdzorg.

De signalering en doorverwijzing van zorgjongeren en 12-min delictplegers zijn met het werkproces ‘Vroegsignaleren en doorverwijzen’ gewaarborgd. Het CJG, de Politie en Bureau Jeugdzorg kunnen mede op basis van het bestaande werkproces vorm geven aan een sluitende jeugdzorgketen.

Door het verbinden van het werkproces ‘Vroegsignaleren en doorverwijzen’ aan de operationele werkprocessen van het lokale CJG, kan de zorg aan jongeren in zowel het gemeentelijke als het geïndiceerde veld meer effectief worden georganiseerd.

Met het werkproces tussen de Politie en Bureau Jeugdzorg is bereikt dat ‘zware’ zorgmeldingen de kortste route naar de passende hulpverlening volgen. Tegelijkertijd wordt het operationele proces binnen het CJG ontlast, doordat de zorgmeldingen niet primair door de medewerkers van het CJG in behandeling genomen worden.

Het werkproces zorgt ervoor dat de ‘zwaarste problematiek’ de ‘kortste weg’ volgt naar passende hulpverlening en ontlast daarbij het operationele proces binnen het CJG.

Een verbinding tussen het CJG en het werkproces kan worden georganiseerd door middel van de schakel van het CJG met Bureau Jeugdzorg. Wanneer de beide partners afspraken hebben gemaakt over de positionering van Bureau Jeugdzorg ten opzichte van het CJG (en de voorliggende voorzieningen in het lokale veld), is een adequate opvolging van zorgsignalen van de Politie gewaarborgd.

Een verbinding tussen het CJG en het werkproces kan worden georganiseerd door de schakel van het CJG met Bureau Jeugdzorg.

Een intensieve afstemming tussen het CJG en Bureau Jeugdzorg zorgt ervoor dat de gemeentelijke voorliggende voorzieningen op lokaal niveau tijdig en efficiënt wordt aangesproken, wanneer een screening van de Politiemelding door medewerkers van Bureau Jeugdzorg heeft aangewezen dat hulpverlening in het geïndiceerde achterliggende veld niet noodzakelijk is.

De 'schakelfunctie' van Bureau Jeugdzorg wordt optimaal gerealiseerd wanneer op lokaal niveau goede (niet-vrijblijvende) afspraken zijn gemaakt over het melden van lichte zorgsignalen aan het CJG, dat de regie voert over de (eerstelijns) zorg in het voorliggende veld.

Een landelijke aanpak voor de signalering en doorverwijzing van zogenaamde 12-min delictplegers wordt vormgegeven op basis van het bestaande werkproces. Door middel van de schakel met Bureau Jeugdzorg kan het CJG aansluiten op de aanpak voor 12-min delictplegers. Dit draagt bij aan een sluitende ketenaanpak, waardoor gemeentelijke voorliggende voorzieningen beter beschikbaar zijn voor 12-min delictplegers.

Een verbinding tussen het CJG en het werkproces draagt bij aan een sluitende ketenaanpak voor 12-min delictplegers.

In de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) 'Verwijsindex Risicjongeren' is de mogelijkheid voor de Politie opgenomen om via twee sporen te melden; een directe melding in de Verwijsindex of een getrapte melding via het Bureau Jeugdzorg. Het Korpsbeheerdersberaad heeft aangegeven de voorkeur te hebben voor de getrapte melding via Bureau Jeugdzorg. Dit levert een gekwalificeerde signalering op.

Alle zorgsignalen van de Politie worden in deze voorkeursvariant naar Bureau Jeugdzorg verzonden en door medewerkers van Bureau Jeugdzorg beoordeeld. Op basis van deze beoordeling wordt het zorgsignaal (waar nodig) *door Bureau Jeugdzorg* gemeld in de verwijsindex.

De politie kan direct en indirect een melding doen in de Verwijsindex Risicjongeren. Het heeft de voorkeur van het Korpsbeheerdersberaad dat zorgmeldingen van de Politie door medewerkers van Bureau Jeugdzorg worden beoordeeld en dat (waar nodig) door Bureau Jeugdzorg een melding wordt gemaakt in de Verwijsindex Risicjongeren. Deze melding is voor de meldingsbevoegde functionaris bij Bureau Jeugdzorg herleidbaar naar de oorspronkelijke melding van de Politie.

De manier waarop het werkproces tussen Politie en Bureau Jeugdzorg is vormgegeven, komt overeen met de uitgangspunten die op landelijk niveau (wettelijk en bestuurlijk) zijn geformuleerd voor de realisatie van een sluitende ketenaanpak voor jeugdzorg.

De uitgangspunten van het werkproces komen overeen met de (wettelijke en bestuurlijke) 'bouwstenen' voor een niet-vrijblijvende ketengerichte aanpak van de jeugdzorg.

Op lokaal niveau is er diversiteit in de manier waarop de ketenpartners op operationeel niveau hun rol binnen de aanpak voor zorgjongeren met elkaar afstemmen. In veel situaties bestaat er een regulier multidisciplinair (casus)overleg, waarin zorgsignalen van de Politie aan de orde komen. Persoonlijke contacten in een regelmatig ketenbreed overleg dragen zeker bij aan het resultaat van de samenwerking. De fysieke aanwezigheid bij ketenoverleggen doet echter een aanzienlijk beroep op de capaciteit van de betrokken organisaties, die niet vanzelfsprekend beschikbaar is. Hoewel persoonlijke afstemming in ketenverband een waardevolle aanvulling vormt op de overdracht van een zorgmelding, biedt de informatie in een zorgformulier voldoende aanknopingspunten voor de medewerkers van Bureau Jeugdzorg om invulling te geven aan de eigen verantwoordelijkheden binnen de jeugdzorgketen om doorverwijzing naar de passende hulpverlening te organiseren.

2 Wat is het doel van deze informatie?

De Politie en Bureau Jeugdzorg hebben in 2007 het werkproces 'Vroegsignaleren en doorverwijzen' van zorgjongeren met succes geïmplementeerd. Met dit werkproces is tussen de Politie en de Bureaus Jeugdzorg landelijk afgesproken dat de Politie signalen van jongeren die zich in 'zorgwekkende' situaties bevinden met een 'zorgformulier' verstuurt naar één loket van Bureau Jeugdzorg, die op haar beurt verantwoordelijk is voor de beoordeling van de zorgmelding en de toeleiding naar de juiste zorg. We willen gemeenten informeren over de manier waarop zij het werkproces tussen Politie en Bureau Jeugdzorg kunnen benutten om hun taken en verantwoordelijkheden voor het bieden van maatschappelijke ondersteuning aan jongeren in te richten. De informatie maakt deel uit van de 'gereedschapskist' die door het programmaministerie voor Jeugd en Gezin en VNG wordt ontwikkeld ter ondersteuning van de inrichting van CJG's.

U vindt antwoord op de vraag:

Hoe kunnen CJG's het werkproces 'Vroegsignaleren en doorverwijzen' optimaal benutten om te komen tot een sluitende aanpak voor (zorg)jongeren?

Bij de inrichting van het CJG krijgen gemeenten te maken met bestaande werkafspraken tussen ketenpartners, die als concrete bouwstenen ten behoeve van de integrale (niet-vrijblijvende) ketenaanpak kunnen fungeren. Het werkproces 'Vroegsignaleren en doorverwijzen' tussen de Politie en Bureau Jeugdzorg is een voorbeeld van een bestaande ketensamenwerking, die substantieel kan bijdragen aan de doelstellingen van de CJG's. Er is een consensus op strategisch, tactisch, en operationeel niveau om het werkproces in de bestaande vorm op te nemen in de lokale zorgnetwerken van de CJG's.

Deze informatie is ontwikkeld in samenwerking met betrokkenen op strategisch en tactisch niveau vanuit de CJG's, de Politie, en de Bureaus Jeugdzorg. De inhoudelijke input die deze belanghebbenden vanuit het perspectief van hun eigen organisaties hebben geleverd, heeft ertoe bijgedragen dat deze informatie niet uitsluitend informeert over de *status quo*, maar juist een leidraad biedt voor het implementeren van een waardevolle verbinding tussen de CJG's en het werkproces 'Vroegsignaleren en doorverwijzen' van Politie en Bureau Jeugdzorg.

3 Wie zijn 'zorgjongeren'?

Met het werkproces 'Vroegsignaleren en doorverwijzen' hebben de medewerkers van Politie en Bureau Jeugdzorg gezamenlijk een aanpak ontwikkeld die gericht is op het Vroegsignaleren van een zorgbehoefte bij jongeren en het bieden van passende hulpverlening aan hen. In dit hoofdstuk geven we aan wat we onder de noemer 'zorgjongeren' verstaan.

De term 'zorgjongeren' heeft betrekking op minderjarigen die worden aangetroffen in zorgelijke omstandigheden, maar *geen strafbaar feit* hebben gepleegd. Een 'zorgjongere' is in het kader van het werkproces als volgt gedefinieerd:

'een kind dat gedrag vertoont of zich in een klimaat bevindt, dat algemeen in de Nederlandse maatschappij als 'niet normaal' en/of 'ongezond' beoordeeld wordt. Zorgsignalen kunnen betrekking hebben op de persoon van het kind zelf, het gezin waarin het opgroeit, vrienden waarmee het omgaat, het gedrag op school of in de openbare ruimte'.¹

De Politie heeft in haar praktijk vaak te maken met jongeren (en meerderjarigen) die een strafbaar feit hebben gepleegd. Maar zij stuit ook op zorgelijke situaties waarbij geen sprake is van een strafbaar feit. De term 'zorgjongere' legt de nadruk op het feit dat er professionele hulp van zorginstanties voor een jongere aanbevolen is, maar dat het kind niet verdacht is van een strafbaar feit. De term 'zorgjongere' is als zodanig ook verenigbaar met de term 'risicjongere' zoals gedefinieerd door het Programmaministerie voor Jeugd en Gezin:

'Jongeren bij wie zich problemen voordoen waardoor de lichamelijke, psychische, sociale of cognitieve ontwikkeling wordt bedreigd, waardoor zij een gevaar voor zichzelf of hun omgeving zijn of zelf gevaar lopen, of (vroegtijdig) buiten de maatschappij dreigen te vallen'.²

Ook hier wordt niet expliciet gesproken over delinquent gedrag. Dat geldt ook voor de volgende definitie van 'risicjongeren' die gehanteerd wordt door het ministerie van Justitie:

'Jongeren die zich (nog) niet hebben schuldig gemaakt aan delicten, maar op grond van maatschappelijke criteria behoren tot een categorie "die een bovengemiddeld risico loopt".³

In 2008 zijn ruim 20.000 meldingen van zorgjongeren via het werkproces 'Vroegsignaleren en doorverwijzen' door de Politie verstuurd naar de Bureaus Jeugdzorg.

Daarnaast heeft de Politie met haar partners in de justitiële keten het werkproces 'Jeugdige Verdachte' ingericht. Door middel van dit proces wordt informatie over minderjarigen die een strafbaar feit hebben gepleegd overgedragen aan partners binnen de jeugdstrafrechtketen. Volgens een schatting uit 2004 komen jaarlijks ruim 50.000 jongeren van 12 tot 18 jaar als 'jeugdige verdachte' in aanraking met de Politie. Als bij deze groep (ook) een behoefte aan zorg wordt geconstateerd, is de Raad voor de Kinderbescherming het wettelijke loket naar de jeugdzorg.

Naar schatting worden op jaarbasis 4.000 kinderen van jonger dan 12 jaar verdacht van het plegen van een strafbaar feit.⁴ Deze groep '12-min delictplegers' worden als 'zorgjongere' gezien en eveneens met het werkproces 'Vroegsignaleren en doorverwijzen' door de politie gemeld bij Bureau Jeugdzorg.

¹ Bron: Politie (mei 2005) Vroegsignaleren en doorverwijzen. Visie en werkwijze.

² Bron: Rövekamp et al. (2007) Handboek Eenheid van Taal Verwijsindex Risicjongeren (VIR)

³ Bron: Ministerie van Justitie, Directoraat Generaal Preventie (1999) Jeugd en Sancties: Eenheid van begrip III

⁴ Bron: Ministerie van Justitie, Directie Justitieel Jeugdbeleid (2008) De jeugdige in het jeugdstraf(proces)recht. Den Haag.

4 Wat is het werkproces 'Vroegsignaleren en doorverwijzen'?

In 2007 hebben de Politie en Bureau Jeugdzorg het werkproces 'Vroegsignaleren en doorverwijzen' geïmplementeerd. Beide partijen hebben afgesproken dat alle signalen van zorgjongeren door de Politie worden aangeboden bij één loket van Bureau Jeugdzorg. Dit heeft geresulteerd in een concrete, niet-vrijblijvende samenwerking tussen de 25 Politier regio's en de 15 Bureaus jeugdzorg in Nederland.

In dit hoofdstuk geven we een beschrijving van het werkproces en het zorgformulier, waarmee een zorgsignaal van een jongere formeel van Politie naar Bureau Jeugdzorg wordt overgedragen.

4.1 Achtergrond

De Politie komt in de praktijk regelmatig in aanraking met kinderen in zorgwekkende situaties. Kinderen die bedreigd worden, kinderen in situaties waarin ze slachtoffer of getuige zijn van huiselijk geweld, mishandeling of verwaarlozing. Kinderen die zwerf- en weglooptgedrag vertonen of in de prostitutie terecht dreigen te komen. De Politie komt achter deuren waar anderen niet komen. Ziet dingen die anderen niet zien. De Politie kan worden beschouwd als 'de ogen en oren van de samenleving'.⁵ Bij Politied medewerkers ontstond er steeds sterker de indruk dat zogenaamde 'zorgkinderen' tussen wal en het schip vielen, doordat ze niet (tijdig) werden opgemerkt, en daardoor niet de hulpverlening ontvingen die zij verdienden.⁶

Hoewel Politied medewerkers een belangrijke taak vervullen voor het signaleren van zorgelijke situaties rondom jongeren, bleek het verwijzen van een zorgjongere naar de juiste zorg niet altijd vanzelfsprekend. In een zoektocht naar de juiste hulpverleningsinstanties, werden Politied medewerkers regelmatig geconfronteerd met uiteenlopende beperkingen bij zorginstanties (zoals beperkte beschikbaarheid, bevoegdheden en/of competenties), die het bieden van de noodzakelijke hulpverlening aan de jongere belemmerden. De Politied medewerkers gingen met wisselend succes 'shoppen' bij verschillende organisaties, om de gepaste hulpverlening voor de jongere te vinden. Er ontstond een onbedoelde situatie waar een beroep op de Politie werd gedaan om de problematiek van zorgjongeren te beoordelen, en een doorverwijzing naar hulpverlening te organiseren. De signalerende taak van de Politie werd in de praktijk steeds vaker uitgebreid met zorgtaken.

Een werkgroep van de Politie heeft in 2005 de mogelijkheden verkend om op landelijk niveau eenduidige afspraken te maken over het melden van zorgsignalen met betrekking tot jongeren. Deze afspraken zouden ertoe leiden dat operationele Politied medewerkers een 'zorgjongere' kunnen melden bij één loket van één instantie in de jeugdzorgketen. De betreffende instantie is op haar beurt verantwoordelijk voor de beoordeling van de melding en de doorverwijzing naar adequate hulpverlening. De Bureaus Jeugdzorg bleken een aangewezen partner om een adequate invulling te geven aan deze taak.

In het voorjaar van 2006 hebben vertegenwoordigers van de Politie en de MOgroep Jeugdzorg een convenant afgesloten, waarin zij de doelstelling hebben geformuleerd dat 'Politie en Bureau Jeugdzorg zorg dragen voor een adequate overdracht van zorgjongeren van de Politie naar de hulpverlening'. Onder het motto 'het kind staat centraal' zijn de landelijke werkafspraken bij alle Politiekorpsen en de Bureaus Jeugdzorg geïmplementeerd.

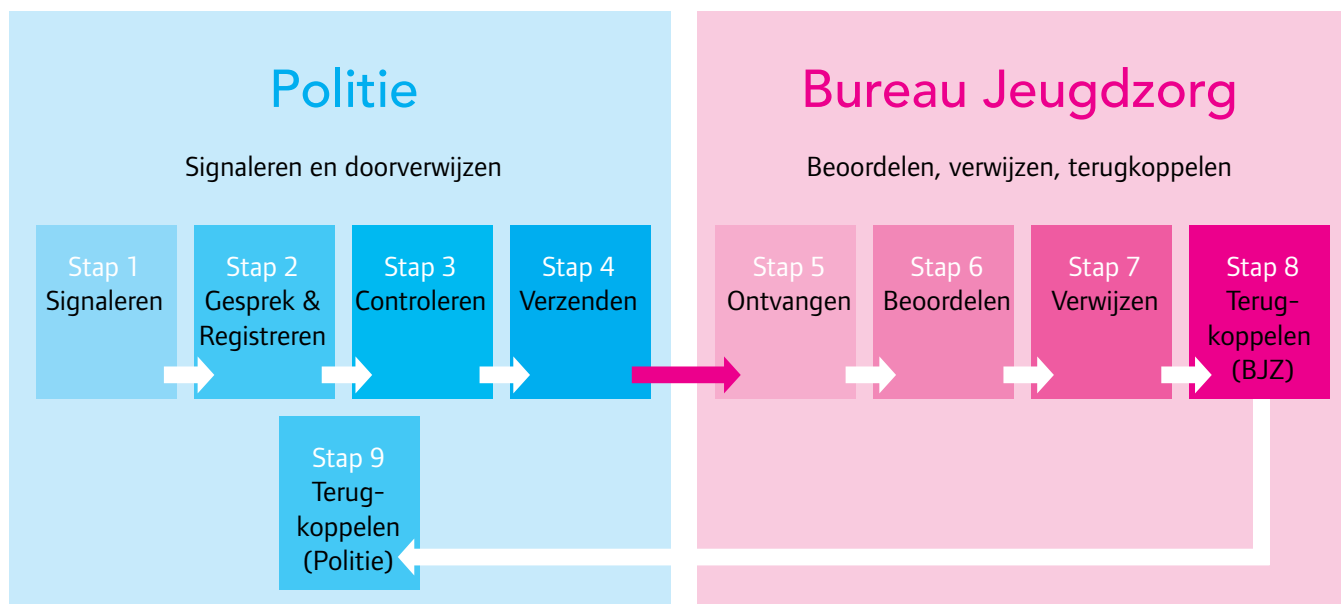
5 Brochure 'Vroeg signaleren en doorverwijzen met het zorgformulier' Politie en MOgroep Jeugdzorg.

6 Goede et al. (2009).

4.2 Het werkproces 'Vroegsignaleren en doorverwijzen'

De landelijke werkafspraken tussen Politie en Bureau Jeugdzorg zijn per 1 januari 2007 van kracht gegaan. Binnen het werkproces zijn de verantwoordelijkheden van de beide ketenpartners als volgt afgebakend (zie figuur 1):⁷

- De *Politie* signaleert een zorgelijke situatie van het kind en verwijst door naar Bureau Jeugdzorg;
- *Bureau Jeugdzorg* beoordeelt de zorgmelding, organiseert de benodigde hulpverlening en koppelt hierover terug naar de Politie.

Figuur 1 Schematische weergave van het werkproces 'Vroegsignaleren en doorverwijzen' tussen Politie en Bureau Jeugdzorg.

Hieronder worden de activiteiten van de Politie en Bureau Jeugdzorg zoals weergegeven in de negen processtappen in figuur 1 achtereenvolgens toegelicht.

Stap 1 Signaleren Een medewerker van de Politie (met minimaal de kwalificatie *Basis Politiezorg; BPZ*) signaleert een zorgelijke situatie van een kind of een 12-min delictpleger.

Stap 2 Gesprek & Registreren De Politiedewerker heeft een gesprek met de zorgjongere/12-min delictpleger en zijn/haar ouders/verzorgers. Bij lichte problematiek wordt de ouders/verzorgers geadviseerd vrijwillige hulp te zoeken.

Bij serieuze zorgsignalen of herhaalde lichte signalen volgt een formele overdracht van de zorgmelding tussen Politie en Bureau Jeugdzorg via het standaard zorgformulier. De Politiedewerker legt daarvoor de melding van een zorgelijke situatie vast op het zorgformulier. Bij zeer spoedeisende hulp (dezelfde ingrijpen) doet de Politie een telefonische melding en wordt het zorgformulier achteraf ingevuld. Als uitgangspunt geldt dat iedere zorgmelding van de Politie bij Bureau Jeugdzorg wordt geregistreerd door middel van het zorgformulier.

De Politiedewerker biedt de zorgmelding ter controle aan bij een interne kwaliteitscontroleur (een Politiedewerker met minimaal een taakaccent 'jeugd').

Stap 3 Controleren Voordat het zorgformulier naar Bureau Jeugdzorg gaat voert de Politie een kwaliteitscontrole uit. Daarbij wordt gelet op de juistheid en volledigheid van de (beschikbare) gegevens op het formulier. Als de Politie een zorgformulier naar Bureau Jeugdzorg stuurt, stelt zij de ouders/verzorgers en andere betrokken daarvan op de hoogte.

⁷ Bron: Politie en MOgroep. Brochure 'Vroeg signaleren en doorverwijzen met het Zorgformulier'

- Stap 4**
Verzenden
- De Politie stuurt het zorgformulier naar één centraal meldpunt van het Bureau Jeugdzorg in de desbetreffende regio.
- Stap 5**
Ontvangen
- Een medewerker van Bureau Jeugdzorg ontvangt het zorgformulier van de Politie op één centraal meldpunt en meldt de ontvangst van het zorgformulier bij de Politie.
- Stap 6**
Beoordelen
- Een medewerker van Bureau Jeugdzorg beoordeelt zo snel mogelijk na binnenkomst de melding via het zorgformulier en neemt eventueel contact op met de Politie voor aanvullende informatie en bepaalt of:
- de melding wordt opgepakt binnen Bureau Jeugdzorg (ook wel het geïndiceerde 'achterliggende veld'); of
 - de melding wordt doorgestuurd en moet worden opgepakt door het lokale 'voorliggende veld'; of
 - er geen zorg ingezet hoeft te worden.
- Dit geldt ook bij spoedeisende, mondelinge meldingen waarbij het zorgformulier later wordt opgestuurd.
- Stap 7**
Verwijzen
- Een medewerker van Bureau Jeugdzorg stuurt de zorgmelding (indien van toepassing) naar de betreffende hulpverlener/instelling en controleert de ontvangst van de zorgmelding door de hulpverlener/instelling. De regie voor de hulp aan kinderen (en ouders/verzorgers) in het geval van geïndiceerde zorg en/of (gedwongen) jeugdbeschermingsmaatregelen (ook wel het geïndiceerde 'achterliggende veld') ligt bij Bureau Jeugdzorg.
- Stap 8**
Terugkoppelen (BJZ)
- Een medewerker van Bureau Jeugdzorg informeert de Politie met het landelijk Formulier Terugkoppeling over de beoordeling van de zorgmelding, wat er met de melding gedaan is en of, en zo ja, welke zorg is ingeschakeld. In de terugkoppeling zijn de naam en contactgegevens genoemd van de betreffende hulpverlener/instelling die de melding heeft opgepakt.
- Stap 9**
Terugkoppelen (Politie)
- Een medewerker van de Politie (met minimaal een taakaccent Jeugd):
- Ontvangt een landelijk Formulier Terugkoppeling van Bureau Jeugdzorg; en
 - Registreert de terugkoppeling in het bronsysteem van de Politie; en
 - Informeert de melder van het zorgsignaal (operationele Politied medewerker) over de terugkoppeling.

Naast de negen processtappen die hierboven zijn genoemd, liggen twee algemene afspraken ten grondslag aan alle lokale samenwerkingsverbanden tussen Politie en Bureau Jeugdzorg:

Eén aanmeldadres bij Bureau Jeugdzorg

In principe spreken Bureau Jeugdzorg en de Politie per regio één centraal meldpunt af bij Bureau Jeugdzorg, waar de Politie alle zorgmeldingen naartoe kan sturen.

Overleg

In een periodiek overleg evalueren de Politie en Bureau Jeugdzorg de samenwerking en werkwijze binnen het werkproces.

4.3 Zorgformulier (inhoud van de zorgmelding)

Op landelijk niveau is een functioneel ontwerp gemaakt van het formulier 'zorgmelding jeugdige' dat als zodanig op lokaal niveau in gebruik is genomen door de Politie en Bureau Jeugdzorg. Hieronder wordt een voorbeeld getoond van een zorgformulier. Iedere zorgmelding die de Politie naar Bureau Jeugdzorg stuurt bevat (minimaal) deze informatie.

Zorgmelding jeugdige	
Regiopolitie	<input type="text"/>
Afdeling Jeugd	
Beleidsmedewerker Jeugd	
Bezoekadres	<input type="text"/>
Postcode	<input type="text"/>
Plaats	<input type="text"/>
Postadres	<input type="text"/>
Postcode	<input type="text"/>
Plaats	<input type="text"/>
Ons kenmerk	<input type="text"/>
In behandeling bij	<input type="text"/>
Datum	<input type="text"/>
Bijlage(n)	<input type="text"/>
Onderwerp	<input type="text"/>
Persoonsgegevens jeugdige	
Naam	<input type="text"/>
Voornamen	<input type="text"/>
Geslacht	<input type="text"/>
Geboortedatum	<input type="text"/>
Geboorteplaats	<input type="text"/>
Geboorteland	<input type="text"/>
Nationaliteit	<input type="text"/>
Adres	<input type="text"/>
Postcode	<input type="text"/>
Plaats	<input type="text"/>
Telefoon	<input type="text"/>
E-mail	<input type="text"/>
Gegevens ouders/verzorgers	
Naam vader	<input type="text"/>
Voornamen	<input type="text"/>
Geboortedatum	<input type="text"/>
Naam moeder	<input type="text"/>
Voornamen	<input type="text"/>
Geboortedatum	<input type="text"/>
Woonsituatie	<input type="text"/>

Datum zorgmelding BJZ
Hoe is de zorgmelding medegedeeld aan de ouders/verzorgers?

Vrijwillige hulpverlening

Gewenst door ouders/verzorgers?

Thuisbasis

Aantal kinderen in gezin
Leeftijden kinderen
Geproken taal in gezin

Redenen voor de aanmelding

Waarom zorgmelding?

Is bij bezoek agressie te verwachten?

Hulpverlening

Zijn er hulpverleningsinstanties bij de zorgjongere betrokken? Zo ja, welke?

Schoolgegevens jeugdige

Naam school
Soort onderwijs
Klas/Groep

Arbeidspositie jeugdige

Heeft de zorgjongere werk?
Werkgever
Functie

Overige relevante informatie

Risicofactoren

Kindermishandeling	<input type="text" value="ja / nee"/>	Criminaliteit in het gezin	<input type="text" value="ja / nee"/>
Verwaarlozing	<input type="text" value="ja / nee"/>	Spijbelen en verzuim	<input type="text" value="ja / nee"/>
Huiselijk geweld	<input type="text" value="ja / nee"/>	Agressief gedrag	<input type="text" value="ja / nee"/>
Drugs/alcoholgebruik	<input type="text" value="ja / nee"/>	Pest zelf	<input type="text" value="ja / nee"/>
ouders/verzorgers	<input type="text" value="ja / nee"/>	Wordt gepest	<input type="text" value="ja / nee"/>
Ernstige opvoedingsonmacht	<input type="text" value="ja / nee"/>	Vandalisme	<input type="text" value="ja / nee"/>
		Ernstige overlast	<input type="text" value="ja / nee"/>

Telefonisch contact opnemen over deze zorgmelding is mogelijk op 070-3401234

4.4 Toegevoegde waarde van het werkproces

Bij de ontwikkeling en de implementatie van het werkproces golden de belangen van het kind als primair uitgangspunt. Hieronder laten we zien welke toegevoegde waarde de samenwerking tussen Politie en Bureau Jeugdzorg heeft opgeleverd voor de (hulpverlening aan) zorgjongeren.

De zwaarste problematiek, de kortste weg naar passende zorg

Kinderen die te maken hebben met ernstige problematiek vragen om een snelle reactie van de juiste professionele hulpverleners. Het merendeel van de zorgsignalen van de Politie zijn meldingen die leiden tot geïndiceerde jeugdzorg, een AMK onderzoek en/of (gedwongen) jeugdbescherming. Het werkproces verbindt deze zorgsignalen rechtstreeks met de medewerkers van Bureau Jeugdzorg die over de bevoegdheden en competenties beschikken waarmee adequaat op de melding kan worden gereageerd. In situaties die daarom vragen, kan Bureau Jeugdzorg gebruik maken van *drang en dwang* om zorgjongeren veiligheid te bieden.

Met het werkproces wordt snelheid, kwaliteit en deskundigheid bij de signalering, beoordeling én doorverwijzing van zorgsignalen gegarandeerd. De 'zwaarste problematiek' wordt daarmee via de 'kortste weg' opgevolgd door passende hulpverlening. Bureau Jeugdzorg heeft binnen de jeugdzorg een belangrijke schakelfunctie voor zorg en veiligheid van kinderen. De 'lichte' zorgsignalen van de Politie die kunnen worden opgevolgd in het voorliggende (lokale) veld worden door Bureau Jeugdzorg doorverwezen naar de juiste ketenpartner in het zorgnetwerk van het CJG.

Één loket bij één partner

Politiemedewerkers weten waar ze een zorgsignaal naartoe kunnen sturen. De Politie ontvangt hierover een terugkoppeling, zodat ze op de hoogte zijn van de vervolgacties van Bureau Jeugdzorg. Het loket bij Bureau Jeugdzorg is bemand met medewerkers die over de juiste expertise beschikken om de melding van de Politie adequaat te beoordelen en vervolgacties uit te voeren.

Heldere rolverdeling

Het werkproces heeft gezorgd voor een heldere rolverdeling tussen de medewerkers van de Politie (signalering) en Bureau Jeugdzorg (beoordeling, interventie). De medewerkers van de Politie kunnen hun signalen melden bij de professionele medewerkers van Bureau Jeugdzorg, die op hun beurt legitieme vervolgkeuzes kunnen maken over het type hulpverlening dat aanbevolen is.

Voorheen was het een veelvoorkomend verschijnsel dat een Politiemedewerker zelf op zoek ging naar een instantie die bereid en/of in staat was om de (eerste) zorg aan het kind te bieden. Dit 'shoppen' naar hulpverlening voor zorgjongeren behoort niet tot de kerntaken van de Politie. Het werkproces heeft hierin een uitkomst geboden.

Eenvoudig werkproces

Het werkproces is uniform ingericht volgens een landelijk model. De samenwerking tussen de Politie en Bureau Jeugdzorg biedt een duidelijke en eenvoudige overdracht van zorgsignalen, waardoor zorgjongeren niet aan de aandacht kon ontsnappen van de juiste instanties die hulpverlening en/of jeugdbescherming kunnen bieden. De eenvoud van het werkproces heeft bijgedragen aan de kwaliteit en de doeltreffendheid van de ketensamenwerking.

Vroegtijdige signalering

Het merendeel van de zorgsignalen van Politie is zodanig ernstig van aard dat een doorverwijzing naar geïndiceerde hulpverlening of jeugdbescherming noodzakelijk is.⁸ Bureau Jeugdzorg is vanwege haar inhoudelijke ervaring en expertise de aangewezen partner om de Politie melding te beoordelen en de noodzaak voor geïndiceerde zorg in te schatten. Het werkproces zorgt voor een snelle doorverwijzing naar geïndiceerde zorg of gedwongen hulpverlening.

⁸ Een quickscan van het werkproces 'Vroegtijdig signaleren en doorverwijzen' (Goedee & Rijkers, 2009a) heeft aangetoond dat bijna 70% van alle zorgmeldingen door de Politie worden opgepakt door Bureau Jeugdzorg zelf.

Meer informatie over zorgjongeren

De implementatie van het werkproces heeft geleid tot een significante stijging van het aantal zorgsignalen bij Bureau Jeugdzorg. De Politie signaleert vanuit haar politieke jeugdtaak in situaties waar andere professionele melders niet regelmatig aanwezig zijn. De zorgmeldingen van de Politie vormen een substantieel aandeel van de meldingen bij de Bureaus Jeugdzorg. Het werkproces heeft zorgelijke situaties in beeld gebracht, die anders mogelijk onopgemerkt zouden blijven.

Betere informatie over zorgjongeren

Een medewerker van Bureau Jeugdzorg heeft in een interview aangegeven dat de zorgmeldingen van de Politie waardevolle informatie bevat over een kind en zijn/haar gezinssituatie. Het zorgformulier biedt bijvoorbeeld informatie over de omgeving van zorgjongeren en zaken die van belang zijn voor de veiligheid van medewerkers, waar Bureau Jeugdzorg rekening mee kan houden bij haar interventie(s)

Kwaliteit van screening

Bij Bureau Jeugdzorg zijn de juiste competenties aanwezig voor een inhoudelijke screening van de Politie signalen. Bureau Jeugdzorg is deskundig in het taxeren van veiligheidsrisico's bij kinderen en fungeert als een schakel tussen (vrijwillige) hulp en gedwongen hulpverlening.

Meerwaarde voor het CJG

De gemeente heeft een verantwoordelijkheid voor de regie over een sluitende ketenaanpak voor zorgjongeren op lokaal niveau. Alle bovengenoemde voordelen van het werkproces bieden strategische meerwaarde voor het CJG. De inrichting van CJG's vormt een ontwikkelingsproces dat in de komende periode intensieve afstemming vergt tussen verschillende ketenpartners. In het basismodel van het CJG is beschreven dat (onder meer) de relatie tussen het CJG en Bureau Jeugdzorg moet worden vormgegeven. De samenwerking tussen deze beide partners kan op meerdere manieren worden vormgegeven. Het werkproces tussen de Politie en Bureau Jeugdzorg leidt tot een efficiënte doorverwijzing van zorgjongeren naar de hulpverlening, en draagt daarmee bij aan de doelstellingen van het CJG.

Meerwaarde van het CJG voor het werkproces

Een klein deel van de Politiemeldingen aan Bureau Jeugdzorg vraagt om opvolging in het gemeentelijke voorliggende veld. Het CJG is primair gericht op het bieden van informatie en laagdrempelige zorg aan kinderen en/of hun ouders/verzorgers en vormt daarmee een aangewezen partner voor Bureau Jeugdzorg om in het geval van lichte zorgsignalen (niet-geïndiceerd, geen jeugdbescherming) hulpverlening in het lokale veld te bieden.

5 Wat is de rol van de partners in de jeugdzorgketen?

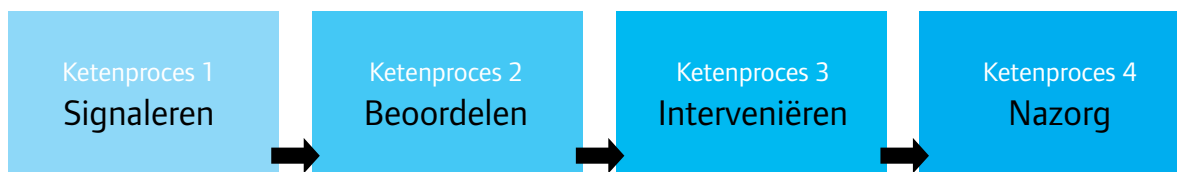
Hieronder laten we zien hoe de jeugdzorgketen op lokaal niveau er op hoofdlijnen uit ziet, en welke rol de Politie, Bureau Jeugdzorg en het CJG daarin spelen. We beschrijven hoe het werkproces 'Vroegsignaleren en doorverwijzen' kan bijdragen aan de ontwikkeling van een sluitende ketenaanpak voor zorgjongeren.

5.1 De jeugdzorgketen op hoofdlijnen

In een aantal wetten (Wet maatschappelijke ondersteuning, Wet publieke gezondheid, Wet op de jeugdzorg, de leerplichtwet) zijn de verantwoordelijkheden beschreven voor de landelijke, provinciale, en lokale overheden ten aanzien van de zorg voor jongeren. Zonder in te gaan op (details van) deze afzonderlijke wetten, benoemen we een aantal fundamentele uitgangspunten die op basis van het wettelijke kader ten grondslag liggen aan de ontwikkeling van een sluitende multidisciplinaire ketenaanpak voor jongeren:

- Horizontale samenwerking van ketenpartners;
- Cliëntgericht werken;
- Systeemgericht werken ('*één gezin, één plan*');
- Niet-vrijblijvende multidisciplinaire samenwerking;
- Maatschappelijke ondersteuning op lokaal niveau (opvoed- en opgroei ondersteuning);
- Nadruk op *preventieve* zorgondersteuning op lokaal niveau;
- De gemeenten hebben de regie over het aanbieden en uitvoeren van zorg in het 'voorliggende' veld;
- Bureau Jeugdzorg heeft de regie over de uitvoering van zorg in het 'achterliggende' veld;
- Bundelen van zorgsignalen (Verwijsindex Risicjongeren).

Een ketengerichte samenwerking is een aangewezen model om te komen tot een adequate integrale aanpak voor zorgjongeren. Een multidisciplinaire ketensamenwerking voor jongeren bestaat uit een aantal achtereenvolgende processtappen (ook wel 'ketenprocessen'), waarvan het uiteindelijke eindresultaat is beschreven in termen van de voordelen voor de *cliënt* (in dit geval: de zorgjongere). De betrokken partners in de keten (zoals de Politie, Bureau Jeugdzorg, het CJG, maatschappelijk werk, scholen, en huisartsen) stemmen hun rollen in één of meerdere ketenprocessen met elkaar af, en maken (niet-vrijblijvende) afspraken over het de uitvoering van de eigen activiteiten.

Figuur 2 Jeugdzorgketen.

De jeugdzorgketen kan op hoofdlijnen worden gezien als vier achtereenvolgende ketenprocessen:⁹

Ketenproces 1 Signaleren	Een potentieel risico in de ontwikkeling van een kind wordt zo snel mogelijk herkend en gemeld bij de juiste instantie;
Ketenproces 2 Beoordelen	Beroepskrachten met de geschikte inhoudelijke expertise beoordelen het (zorg)signaal en stellen een diagnose/indicatie;

⁹ Bron: Beemer et al. (2009)

Ketenproces 3
Interveniëren

Op basis van de diagnose worden acties verricht die erop gericht zijn om de problemen te verhelpen;

Ketenproces 4
Nazorg

Nadat een interventie is afgerond wordt het kind gevolgd en/of begeleid om herhaling van de problematiek te voorkomen

Binnen de jeugdzorgketen heeft het CJG zowel een signalerende rol (ketenproces 1) als een beoordelende rol (ketenproces 2). Bureau Jeugdzorg is binnen deze context verantwoordelijk voor de inhoudelijke beoordeling van een zorgmelding en de doorverwijzing van de jongere naar de geschikte hulpverlening (ketenproces 2).

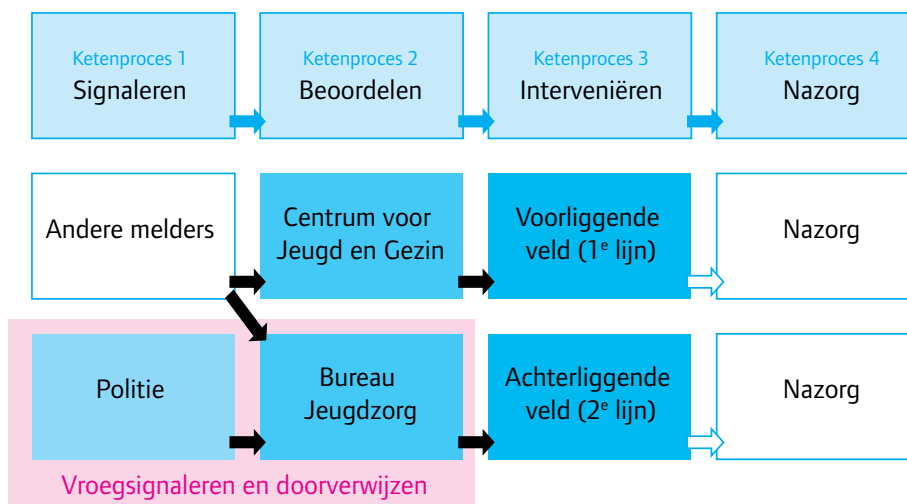
Zowel het CJG als Bureau Jeugdzorg zijn in de jeugdzorgketen betrokken bij de beoordeling van (de situatie rondom) zorgjongeren. De medewerkers van het CJG zijn meer laagdrempelig toegankelijk en richten zich hoofdzakelijk op de doorverwijzing naar de zorg in het 'voorliggende veld', terwijl de medewerkers van Bureau Jeugdzorg wettelijke bevoegdheden hebben om een ernstige zorgsituatie te beoordelen, een indicatiestelling te doen en/of maatregelen te nemen die gericht zijn op de bescherming van het kind'.w

5.2 Het werkproces binnen de jeugdzorgketen

Signalen van zorgjongeren kunnen zowel bij een CJG als bij Bureau Jeugdzorg worden gemeld (ketenproces 1 'Signaleren') door burgers en uiteenlopende professionele betrokkenen zoals huisartsen, docenten, en maatschappelijk werkers. Het CJG is een voor burgers laagdrempelig loket waar eerstelijnsmedewerkers de behoefte aan zorg beoordelen en direct kunnen doorverwijzen (ketenproces 2 'Beoordelen') naar zorg in het voorliggende veld. Het CJG werkt nauw samen met het desbetreffende Bureau Jeugdzorg in de regio, zodat ernstige zorgsignalen snel opgevolgd kunnen worden in het achterliggende veld.

De activiteiten van het CJG zijn gericht op preventieve ondersteuning bij het opgroeien van alle kinderen en het opvoeden door hun ouders/verzorgers. Het merendeel van de zorgsignalen van de Politie is echter zo ernstig van aard dat in veel gevallen van *preventie* geen sprake meer is, en (helaas) een meer *reactieve* verwijzing naar Bureau Jeugdzorg noodzakelijk is. Het werkproces 'Vroegsignaleren en doorverwijzen' vormt een landelijke niet-vrijblijvende werkafspraken tussen Politie en Bureau Jeugdzorg die garant staat voor een snelle toeleiding van zorgjongeren naar hulpverlening die voor hen het meest adequaat is. De politie heeft daarvoor één meldpunt waar zij alle zorgsignalen over jongeren naartoe kan versturen.

Met het werkproces wordt de signalerende taak van de Politie (ketenproces 1) nauwkeurig afgebakend, terwijl de medewerkers van Bureau Jeugdzorg (op hun beurt in nauwe samenwerking met hun collega's in het CJG) zorgen voor een goede inhoudelijke beoordeling en doorverwijzing naar passende interventies (ketenproces 2). In figuur 3 is de positionering van het werkproces schematisch weergegeven.

Figuur 3 Zorgmeldingen van de Politie worden verstuurd naar Bureau Jeugdzorg.

5.3 De rol van de Politie

Op grond van de taakopdracht in de Politiewet heeft de Politie haar taak tot *'signaleren en adviseren'* geformuleerd, wat inhoudt dat de Politie aangeeft waar het bestuur, het OM en andere ketenpartners in haar optiek een bijdrage zouden kunnen en moeten leveren aan het terugbrengen van onveiligheid.

De Politie signaleert vanuit haar operationele ervaringen, de daarmee samenhangende informatiepositie, en haar professionaliteit, problemen op het gebied van veiligheid. Zij ziet het als haar taak om deze signalen over te brengen naar partners die een verantwoordelijkheid hebben om een bijdrage te leveren aan de veiligheid (en welzijn) van betrokkenen. De Politie kan op grond van haar eigen kennis en vakkundigheid *'adviseren'* over een adequate opvolging van deze signalen.

De politieke jeugdtaak *'vroegsignalering en doorverwijzing'* is gericht op het signaleren van zorgelijke situaties bij jongeren en het adequaat overdragen van een melding hiervan aan de hulpverlening. De Politie ziet het als haar taak om in alle voorkomende gevallen zorg met betrekking tot een jeugdige professioneel te *'signaleren, registreren, en over te dragen'*. De overdracht van een zorgmelding benadrukt de afbakening van de verantwoordelijkheden van de Politie; de Politie signaleert zorg, adviseert aan Bureau Jeugdzorg, dat op haar beurt de verantwoordelijkheid heeft om de melding in behandeling te nemen. De Politie is *niet* belast met de (wettelijke) taakstelling om te beslissen over de aanbevolen hulpverlening aan jongeren.

In de zorgketen vervult de Politie een rol die beperkt blijft tot *'signaleren en adviseren'*, waarbij de overdracht van zorgsignalen bij jongeren structureel en landelijk is georganiseerd met Bureau Jeugdzorg. Op grond van haar kerntaken zal de Politie geen deel uitmaken van het CJG.

Op grond van haar (wettelijke) kerntaken is de Politie verantwoordelijk voor het signaleren en registreren van zorgsignalen bij zorgjongeren en 12-min delictplegers, maar *niet* voor de inhoudelijke beoordeling daarvan en het doorverwijzen naar passende hulpverlening.

5.4 De rol van Bureau Jeugdzorg

In de Wet op de jeugdzorg is bepaald dat *provincies* verantwoordelijk zijn voor het functioneren van de Bureaus Jeugdzorg. De kerntaak van Bureau Jeugdzorg is beschreven in een gezamenlijke document namens de MO-groep Jeugdzorg (2008):

'Voor kinderen die in hun ontwikkeling bedreigd worden, garandeert Bureau Jeugdzorg de noodzakelijke bescherming en organiseert zij de juiste zorg.'

Bureau Jeugdzorg heeft binnen de jeugdzorg een belangrijke *schakelfunctie* voor zorg en veiligheid van kinderen. De eerstelijns zorg voor kinderen en ouders/verzorgers is via de Wet publieke gezondheid en de Wet maatschappelijke ondersteuning ondergebracht bij de gemeentebesturen. Wanneer eerstelijns zorg in het lokale veld echter niet toereikend blijkt, is het de taak van Bureau Jeugdzorg om ervoor te zorgen dat kinderen zo snel mogelijk de juiste hulp krijgen in de tweede lijn (het geïndiceerde 'achterliggende veld'). Tot de tweedelijns zorg behoren de jeugdzorgaanbieders, jeugd-GGZ instellingen, instellingen voor licht verstandelijk gehandicapte kinderen en per 1 januari 2010 de gesloten jeugdzorginstellingen.

In de Wet op de jeugdzorg is *indicatiestelling* als kerntaak voor Bureau Jeugdzorg beschreven. Medewerkers van Bureau Jeugdzorg beoordelen meldingen van zorg voor jongeren, en organiseren passende hulpverlening wanneer het gaat om geïndiceerde jeugdzorg (vrijwillige hulpverlening) en/of (gedwongen) jeugdbescherming. Medewerkers van Bureau Jeugdzorg maken een afweging of vrijwillige hulpverlening mogelijk is en/of gedwongen hulpverlening noodzakelijk is.

Vanuit deze taakstelling heeft Bureau Jeugdzorg de mogelijkheid om verschillende informatiestromen (huisarts, jeugd-GGZ, PGB) te koppelen, waardoor een eenduidig beeld ontstaat over de situatie binnen een gezin. Hierdoor moet worden voorkomen dat organisaties langs elkaar heen werken en problematiek niet opmerken.

De Bureaus Jeugdzorg ontvangen uiteenlopende verzoeken voor zorg en/of jeugdbescherming, en meldingen van vermoedens van kindermishandeling. Burgers en beroepskrachten (zoals huisartsen) kunnen rechtstreeks alle vormen van zorg over de ontwikkeling en veiligheid van een kind melden bij Bureau Jeugdzorg. Bureau Jeugdzorg onderzoekt alle mogelijkheden voor het inzetten van vrijwillige hulpverlening. In het geval van (crisis)meldingen van kindermishandeling, of een vermoeden daarvan, kan het AMK als onderdeel van Bureau Jeugdzorg, een onderzoek instellen. Als dat noodzakelijk is, wordt de rechter erbij betrokken om te besluiten of er toezicht (*Onder Toezicht Stelling*, OTS) nodig is op de opvoeding van kinderen. De rechter zal dan Bureau Jeugdzorg de opdracht geven de voogdij of gezinsvoogdij uit te voeren. Als de jeugdige met Politie en/of justitie in aanraking gekomen is, voert Bureau Jeugdzorg de jeugdreclassering uit.

Daarnaast sluiten de Bureaus Jeugdzorg aan bij de CJG's, de interne zorgstructuren van scholen (Zorg Advies Teams), en de Veiligheidshuizen.

Zodra er sprake is van een geïndiceerde jeugdzorg, een Voorlopige Ondertoezichtstelling (VOTS), een Ondertoezichtstelling (OTS) of jeugdreclasseringsmaatregel, wordt de verantwoordelijkheid over de coördinatie van zorg overgedragen aan medewerkers van Bureau Jeugdzorg. Indien er sprake is van geïndiceerde vrijwillige hulpverlening blijft Bureau Jeugdzorg verantwoordelijk voor de coördinatie van zorg, maar kan de uitvoering daarvan overdragen aan een jeugdzorgaanbieder of het CJG.

Er zijn verschillende manieren waarop de positionering van Bureau Jeugdzorg ten opzichte van het CJG in het lokale veld kan worden vormgegeven. Binnen de kerntaak van Bureau Jeugdzorg zoals omschreven door MOgroep Jeugdzorg wordt verondersteld dat Bureau Jeugdzorg op basis van een duidelijk profiel wil deelnemen aan het CJG. Zij oefent haar positie als 'schakelcentrum' uit in het CJG, in nauw overleg met andere professionals die bij het gezin betrokken zijn. Voor zover mogelijk werken medewerkers van Bureau Jeugdzorg *fysiek* in het CJG.

Op grond van haar (wettelijke) kerntaken vormt Bureau Jeugdzorg het enige loket voor indicatiestelling van zorgjongeren en het doorverwijzen van jongeren naar geïndiceerde zorg en/of jeugdbescherming.

Op grond van haar 'schakelfunctie' tussen eerstelijns- en tweedelijnszorg zijn medewerkers Bureau Jeugdzorg in nauwe samenwerking met professionals binnen het CJG betrokken om een adequate verbinding met de zorg in het geïndiceerde 'achterliggende veld' mogelijk te maken.

5.5 De rol van het CJG

Aan de invoering van de CJG's ligt een basismodel ten grondslag. In het basismodel zijn de taken voor het CJG beschreven, waarvoor gemeenten een wettelijk inrichtingsplicht hebben.¹⁰ Het basismodel vormt een kader voor de inrichting van het CJG, maar biedt veel vrijheid aan gemeenten om het CJG in te richten naar lokale omstandigheden.

Vanuit het CJG wordt de toeleiding naar het totale lokale en regionale hulpaanbod georganiseerd. Bureau Jeugdzorg is vanuit de eigen specifieke expertise hierbij een belangrijke partner die zich richt op jeugdigen die extra (geïndiceerde) zorg en/of jeugdbescherming nodig hebben. Het CJG heeft daarentegen een focus op *alle* jeugdigen (preventie, signalering en begeleiding).

De gemeente is verantwoordelijk dat er een beslissing wordt genomen over de coördinatie van de zorg als bureau jeugdzorg hier geen taak in heeft.

Op grond van haar (wettelijke) kerntaken is het CJG verantwoordelijk voor de regie op zowel het aanbieden als het uitvoeren van zorg in het lokale 'voorliggende veld'.

5.6 Kortom

De manier waarop de Politie, Bureau Jeugdzorg, en het CJG invulling geven aan hun (wettelijke) kerntaken vanuit respectievelijk een signalerende, indicatiestellende, en coördinerende rol, is complementair en biedt veelbelovende mogelijkheden om in de komende jaren te komen tot een 'sluitende aanpak' voor zorgjongeren.

De Politie en Bureau Jeugdzorg hebben met het werkproces 'Vroegsignaleren en doorverwijzen' een structurele invulling gegeven aan de eigen kerntaken binnen de jeugdzorgketen. Zowel de verantwoordelijkheden van de Politie om te 'signaleren en adviseren' bij zorgelijke situaties, als die van Bureau Jeugdzorg om te zorgen voor de toeleiding naar zorg in het geïndiceerde achterliggende veld en/of het organiseren van jeugdbescherming, zijn met het werkproces tussen beide partners eenduidig afgebakend. Binnen het CJG wordt een directe verbinding gemaakt met Bureau Jeugdzorg; zorgsignalen van de Politie vinden zo hun weg naar de lokale zorg in het gemeentelijke voorliggende veld (eerste lijn), dan wel naar hulpverlening in het geïndiceerde achterliggende veld (tweede lijn).

6 Hoe kunnen gemeenten het werkproces benutten?

In het voorgaande hebben we geïnformeerd over het werkproces 'Vroegsignaleren en doorverwijzen' en de (ontwikkeling van) een sluitende jeugdzorgketen. Op basis van interviews met betrokkenen beschrijven we hieronder hoe gemeenten, de Politie en Bureau Jeugdzorg met elkaar kunnen samenwerken om het werkproces 'Vroegsignaleren en doorverwijzen' optimaal te benutten voor zorgjongeren.

6.1 Het werkproces verbonden met het CJG

Met het werkproces 'Vroegsignaleren en doorverwezen' is een succesvolle ketensamenwerking voor zorgjongeren tot stand gebracht die toegevoegde waarde biedt voor de betrokken partners in de jeugdzorgketen. Van primair belang is het feit dat het werkproces ervoor heeft gezorgd dat belangrijke zorgsignalen bij jongeren tijdig worden opgemerkt door de jeugdhulpverlening. De Politie heeft bij Bureau Jeugdzorg één vast adres bij wie zij zorgjongeren probleemloos kunnen melden en zij hoeft niet te 'shoppen' in het lokale aanbod van jeugdhulpverlening. De meeste zorgmeldingen van de Politie vragen om de expertise en specialistische competenties van Bureau Jeugdzorg-medewerkers, die door het werkproces rechtstreeks worden aangesproken. Het lokale CJG kan profiteren van de uniforme werkwijze die al landelijk is ingericht en geborgd.

Een verbinding tussen het werkproces 'Vroegsignaleren en doorverwijzen' en het CJG op lokaal niveau waarborgt de belangen van zorgjongeren en hun ouders/verzorgers, en biedt strategische, tactische en operationele meerwaarde voor het CJG, de Politie, en Bureau Jeugdzorg.

Het zorglandschap in Nederland is in beweging, wat zal leiden tot structurele veranderingen en niet-vrijblijvende interdisciplinaire werkafspraken tussen partners binnen de jeugdzorgketen. In de komende jaren worden CJG's ingericht die een invulling zullen gaan geven aan de gemeentelijke regietaak met betrekking tot de lokale hulpverlening aan (onder meer) zorgjongeren. Ondanks deze veranderlijke omgeving blijft de signalering en doorverwijzing van zorgjongeren met het werkproces 'Vroegsignaleren en doorverwijzen' gewaarborgd. Het CJG, de Politie en Bureau Jeugdzorg kunnen mede op basis van het bestaande werkproces vorm geven aan een duurzame ketengerichte samenwerking.

Door het verbinden van het werkproces 'Vroegsignaleren en doorverwijzen' aan de operationele werkprocessen van het lokale CJG, kan de zorg aan jongeren in het gemeentelijke en het geïndiceerde 'achterliggende' veld meer effectief worden georganiseerd.

6.2 Lichte (eerstelijns) en zware (tweedelijns) zorg

Binnen de jeugdzorgketen wordt een onderscheid gemaakt tussen (lichte) eerstelijns hulpverlening in het gemeentelijke voorliggende veld en meer ingrijpende tweedelijns interventies in het geïndiceerde achterliggende veld.

Het CJG is gericht op het vroegtijdig bereiken van jongeren en/of hun ouders die (lichte vormen van) zorg nodig hebben, en biedt daartoe een laagdrempelige toegang tot begeleiding en eerstelijns zorg in het lokale 'voorliggende' veld. De operationele medewerkers in het CJG zijn gespecialiseerd in het bieden of coördineren van hulpverlening in de eerste lijn.

De medewerkers van *Bureau Jeugdzorg* beschikken over de aangewezen expertise en competenties als het gaat om de beoordeling, indicatiestelling, en coördinatie van zwaardere zorg in de 2^e lijn (het geïndiceerde 'achterliggende veld'). Bureau Jeugdzorg

heeft een wettelijke 'schakelfunctie' om een verbinding te maken naar tweedelijns zorg, als de hulpverlening in het lokale veld niet toereikend blijkt. Binnen ieder CJG wordt daarom een structurele verbinding tot stand gebracht met Bureau Jeugdzorg.

'Vroegsignaleren' van zorgelijke situaties is erop gericht om zo snel mogelijk passende hulpverlening in het voorliggende veld te kunnen bieden. De situatie van het merendeel van de zorgjongeren die door de Politie worden gesignaleerd, blijkt echter zodanig ernstig dat tweedelijns hulpverlening in het geïndiceerde achterliggende veld noodzakelijk is. Met het werkproces tussen de Politie en Bureau Jeugdzorg is bereikt dat 'zware' zorgmeldingen de kortste route naar de passende hulpverlening volgen. Tegelijkertijd wordt het operationele proces binnen het CJG ontlast, doordat de 'zware' zorgmeldingen van de Politie niet primair door de medewerkers van het CJG in behandeling genomen worden.

Het werkproces zorgt ervoor dat de 'zwaarste problematiek' de 'kortste weg' volgt naar passende hulpverlening en ontlast daarbij het operationele proces binnen het CJG.

6.3 Positionering Bureau Jeugdzorg

Een verbinding tussen het CJG en het werkproces kan worden georganiseerd door middel van de schakel van het CJG met Bureau Jeugdzorg. Wanneer deze beide partners afspraken hebben gemaakt over de positionering van Bureau Jeugdzorg ten opzichte van het CJG (en de voorliggende voorzieningen in het lokale veld), is een adequate opvolging van zorgsignalen van de Politie gewaarborgd.

Een verbinding tussen het CJG en het werkproces kan worden georganiseerd door de schakel van het CJG met Bureau Jeugdzorg.

Gemeenten hebben de vrijheid om de samenwerking met het Bureau Jeugdzorg in te richten op basis van lokale wensen en omstandigheden. Er zijn meerdere varianten denkbaar voor de positionering van de 'schakelfunctie' van Bureau Jeugdzorg tussen het lokale voorveld en de geïndiceerde jeugdzorg en/of jeugdbescherming.^{10w}

Het werkproces zorgt dat de 'zware' zorgsignalen van de Politie rechtstreeks terecht komen bij één loket van Bureau Jeugdzorg. Op lokaal niveau is het daarnaast van belang dat het CJG en Bureau Jeugdzorg afspraken maken over de verwijzing van de overige lichte zorgmeldingen van de Politie naar het voorliggende veld. In het geval van zorgjongeren waarvoor geen geïndiceerde zorg en/of bescherming noodzakelijk is, draagt Bureau Jeugdzorg een melding hiervan over aan het CJG. Een intensieve afstemming tussen beide partners zorgt ervoor dat de voorliggende voorzieningen op lokaal niveau tijdig en efficiënt wordt aangesproken, wanneer een screening van de Politiemelding door Bureau Jeugdzorg heeft aangewezen dat hulpverlening in het geïndiceerde achterliggende veld of een jeugdbeschermingsmaatregel niet vereist is. In samenwerking met het CJG kan Bureau Jeugdzorg optimaal invulling geven aan de 'schakelfunctie' tussen lichte en zware zorg.

6.4 Doorontwikkeling van het werkproces

Het werkproces wordt in de komende jaren verder geborgd en doorontwikkeld. Dit biedt verschillende voordelen voor de jeugdzorgketen in het algemeen, en de CJG's in het bijzonder. Enerzijds blijft de substantiële aanlevering van zorgsignalen tussen Politie en Bureau Jeugdzorg gewaarborgd. Hiermee wordt voorkomen dat zorgjongeren onopgemerkt blijven door de jeugdhulpverlening. Anderzijds wordt een landelijke aanpak voor de signalering en doorverwijzing van kinderen jonger dan 12 jaar oud die een delict plegen (de zogenaamde '12-min delictplegers') geïntegreerd in het bestaande werkproces. Door middel van de schakel met Bureau Jeugdzorg kan het CJG aansluiten op de aanpak voor 12-min delictplegers. Dit draagt bij aan een sluitende ketenaanpak, waardoor voorliggende voorzieningen beter beschikbaar zijn voor 12-min delictplegers.

¹⁰ Bron: Bogaart en Slabbèrtje (2008), p. 24

Een verbinding tussen het CJG en het werkproces draagt bij aan een sluitende ketenaanpak voor 12-min delictplegers.

6.5 Verwijsindex Risicojongeren

De Verwijsindex Risicojongeren brengt zorgsignalen van instanties bij elkaar, zodat de activiteiten van instanties op elkaar kunnen worden afgestemd.

De Politie kan direct en indirect in de verwijsindex melden.

Het Korpsbeheerdersberaad heeft aangegeven de voorkeur te hebben voor indirecte melding. Dit behelst het volgende. Alle zorgsignalen van de Politie worden naar Bureau Jeugdzorg verzonden en door medewerkers van Bureau Jeugdzorg beoordeeld. Op basis van deze beoordeling wordt het zorgsignaal (waar nodig) *door Bureau Jeugdzorg* gemeld in de verwijsindex. Een dergelijke melding van bureau jeugdzorg zal voor de meldingsbevoegde functionaris van bureau jeugdzorg herleidbaar zijn tot de politie.

De Politie kan direct en indirect meldingen doen in de Verwijsindex Risicojongeren. Het Korpsbeheerdersberaad heeft echter de voorkeur voor indirecte meldingen: zorgmeldingen van de Politie worden door medewerkers van Bureau Jeugdzorg beoordeeld en (waar nodig) wordt er door Bureau Jeugdzorg een melding gemaakt in de Verwijsindex Risicojongeren.

6.6 Bouwstenen voor lokale samenwerking

De manier waarop het werkproces tussen Politie en Bureau Jeugdzorg is vormgegeven, is verenigbaar met de uitgangspunten die (wettelijk en bestuurlijk) zijn geformuleerd voor de realisatie van een sluitende ketenaanpak voor jeugdzorg. Het werkproces vormt een niet-vrijblijvende 'horizontale' samenwerking, waarbij de belangen van de cliënt vooropgesteld zijn. De zorgsignalen van de Politie worden naar één loket gestuurd bij één ketenpartner (Bureau Jeugdzorg), wiens medewerkers over de juiste expertise, competenties en bevoegdheden beschikken om de melding te *screenen*, te analyseren, en één plan voor een passende interventie te maken dat aansluit bij de veelal ernstige zorgelijke situaties waarin jongeren zich bevinden. In relatie tot het CJG komen de kerntaken van Bureau Jeugdzorg ('schakelfunctie' en 'indicatiestelling') optimaal tot hun recht, omdat het CJG voor Bureau Jeugdzorg één toegankelijk portaal vormt voor doorverwijzing van lichte zorgmeldingen naar de lokale voorzieningen.

De kerntaken van Bureau Jeugdzorg enerzijds, en de gemeentelijke verantwoordelijkheden voor het registreren van de lokale jeugdzorgketen anderzijds, vormen de belangrijkste bouwstenen om het bestaande werkproces 'Vroegsignaleren en doorverwijzen' via het Bureau Jeugdzorg een plek te geven in het lokale netwerk van het CJG. Daarmee worden de gemeentelijke verantwoordelijkheden voor het bieden van (preventieve) maatschappelijke ondersteuning bij opvoeden en opgroeien op lokaal niveau optimaal gecombineerd met de taken van Bureau Jeugdzorg ten aanzien van de zorg aan jongeren in het geïndiceerde achterliggende veld. Deze combinatie staat garant voor een adequate opvolging van zorgsignalen van de Politie. Daarnaast wordt (waar nodig) alle zorginformatie over individuele kinderen door Bureau Jeugdzorg integraal verwerkt en aan de betrokken ketenpartners kenbaar gemaakt met de Verwijsindex Risicojongeren.

De uitgangspunten van het werkproces komen overeen met de (wettelijke en bestuurlijke) 'bouwstenen' voor een niet-vrijblijvende ketengerichte aanpak van de jeugdzorg.

7 Handreikingen uit de praktijk

Aan de samenwerking tussen het CJG en Bureau Jeugdzorg op basis van de zorgsignalen van de Politie kan in de praktijk op verschillende manieren invulling worden gegeven. Tijdens interviews in 2009 met betrokkenen van CJG, de Politie, en Bureau Jeugdzorg zijn een aantal praktijkvoorbeelden aan bod gekomen die laten zien hoe het werkproces kan aansluiten op de activiteiten van het CJG. Uit deze praktijkervaringen leiden we factoren af die voor gemeenten als een handreiking dienen voor de inrichting van het CJG.

7.1 Tilburg

In de gemeente Tilburg wordt een centraal CJG ingericht dat met een telefoonnummer, een website en een fysieke toegang wordt bemand door pedagogisch adviseurs van een vijftal instellingen en fungeert als een expertisepunt voor ouders/verzorgers, professionals en intermediairs in de regio Midden-Brabant.¹¹ Daarnaast worden in de wijken lokale 'natuurlijke' inlooppunten ingericht.

In de *backoffice* van het CJG vindt er via het Veiligheidshuis afstemming plaats met de partners uit de justitiële- en onderwijsketen. De zorgmeldingen van de Politie worden in het Veiligheidshuis dagelijks gecontroleerd door medewerkers van Bureau Jeugdzorg. De meldingen waarvoor een aanpak in het geïndiceerde 'achterliggende' veld noodzakelijk is, worden besproken in een regulier 'zorgoverleg' dat twee keer per week plaatsvindt. Het Veiligheidshuis biedt plaats voor voor persoonlijke afstemming over zorgmeldingen tussen medewerkers Politie en Bureau Jeugdzorg. Tegelijkertijd worden partners in de zorgketen geïnformeerd.

De rol van Bureau Jeugdzorg binnen het CJG en het werkproces 'Vroegsignaleren en doorverwijzen' kan worden benut voor doorverwijzing naar hulpverlening in het lokale 'voorliggende veld'.

7.2 Tytsjerksteradiel

De Friese gemeente plattelandsgemeente Tytsjerksteradiel vormt een CJG in een omgeving met veel kleine dorpen en een lage bevolkingsdichtheid. De bestuurlijke en operationele inrichting van de jeugdketen is wezenlijk anders dan in (middel)grote steden. Een medewerker van Bureau Jeugdzorg is tijdens een netwerkoverleg fysiek aanwezig in het CJG, wat volgens betrokkenen ontegenzeggelijk toegevoegde waarde biedt.

Een medewerker van Bureau Jeugdzorg biedt toegevoegde waarde in multidisciplinaire overleggen over zorgmeldingen, omdat hij/zij vanwege de specifieke vakinhoudelijke expertise in staat is om 'knopen door te hakken'.

Naarmate meerdere gemeenten in de provincie Friesland de inrichting van een CJG voltooien, ontstaat de vraag of Bureau Jeugdzorg over voldoende capaciteit beschikt om lokaal overal vertegenwoordigd te zijn. De inzet van middelen (menselijke capaciteit) door Bureau Jeugdzorg is derhalve afhankelijk van de manier waarop de samenwerking tussen Bureau Jeugdzorg met het CJG wordt vormgegeven. De schriftelijke zorgmeldingen door de Politie via het werkproces bieden echter een minimale waarborg dat de zorgsignalen binnen de jeugdzorgketen formeel en adequaat worden overgedragen.

De beschikbaarheid van middelen (menselijke capaciteit) beperkt de fysieke aanwezigheid van Bureau Jeugdzorg medewerkers binnen de CJG's. De schriftelijke zorgmeldingen door de Politie via het werkproces 'Vroegsignaleren en doorverwijzen' bieden echter een minimale waarborg dat zorgsignalen van de Politie formeel en adequaat worden overgedragen aan de partners in de jeugdzorgketen.

¹¹ wBron: Gemeente Tilburg, *Bouwen aan het CJG Tilburg. De stand van zaken.*

7.3 Provincie Utrecht

Binnen de provincie Utrecht heeft Bureau Jeugdzorg te maken met een diversiteit aan samenwerkingsvormen op lokaal niveau. Er zijn twee grote gemeenten (Utrecht en Amersfoort) en een (groot) aantal kleine gemeenten. Niet overal heeft het CJG concrete vormen aangenomen. Niet overal is de samenwerking met Bureau Jeugdzorg hetzelfde.

De gemeente Amersfoort heeft het CJG vormgegeven onder de naam *'Jong Centraal'* en kent een wekelijks overleg waarin zorgmeldingen worden ingebracht. Tijdens dit overleg worden zorgcasussen door een brede vertegenwoordiging van ketenpartners beoordeeld en toegewezen voor uitvoering. Bureau Jeugdzorg ervaart dit overleg als een effectieve methode om de aanpak van zorgmeldingen ketenbreed af te stemmen.

In de stad Utrecht wordt voortgebouwd op het goed lopende werkproces van zorgmeldingen tussen de Politie en Bureau Jeugdzorg. In de samenwerking met het CJG wordt ervaring opgedaan met het werkproces, waarbij Bureau Jeugdzorg snel alle zorgmeldingen beoordeelt en bepaalt of *outreached* handelen door Bureau Jeugdzorg, dan wel een beschermingsmaatregel nodig is. De zorgmeldingen waar (nog) geen grond voor handelen door Bureau Jeugdzorg is, worden door Bureau Jeugdzorg ingebracht in een casusoverleg met CJG.

Bureau Jeugdzorg Utrecht wil onderzoeken of de deelname aan diverse lokale netwerken tussen het CJG en Bureau Jeugdzorg kan worden verdeeld. Structurele aanwezigheid van beide partners in alle lokale netwerken wordt gezien als verspilling van capaciteit. Hiervoor geldt echter de voorwaarde dat bijvoorbeeld de vertegenwoordigers van Bureau Jeugdzorg en het CJG die deelnemen aan de netwerkoverleggen voldoende op de hoogte zijn van elkaars voortgang door een regelmatige uitwisseling van informatie. Op plaatsen waar één van beide partners niet regulier vertegenwoordigd kan zijn, zou het netwerk minimaal tweemaal per jaar bezocht kunnen worden. Tijdens deze bezoeken wordt de samenwerking besproken en worden actuele ontwikkelingen doorgenomen.

De beschikbaarheid van middelen (menselijke capaciteit) beperkt de fysieke aanwezigheid van Bureau Jeugdzorg medewerkers binnen de CJG's. De schriftelijke zorgmeldingen door de Politie via het werkproces 'Vroegsignalen en doorverwijzen' bieden echter een minimale waarborg dat zorgsignalen van de Politie formeel en adequaat worden overgedragen aan de partners in de jeugdzorgketen.

Het werkproces 'Vroegsignalen en doorverwijzen' zorgt ervoor dat zorgsignalen van de Politie direct bij de *backoffice* van Bureau Jeugdzorg terecht komen, waar de juiste expertise voor beoordeling en indicatiestelling beschikbaar is. Deelname aan een (regulier) casusoverleg is daarom geen noodzakelijkheid om tijdig geïnformeerd te worden over (ernstige) zorgsignalen bij jongeren.

7.4 Drenthe

De provincie Drenthe vormt met 'slechts' twaalf gemeenten een relatief overzichtelijke context waarin de jeugdketen wordt vormgegeven. In Drenthe wordt door de CJG's nauw samengewerkt met Bureau Jeugdzorg. Binnen de centra zijn de medewerkers van Bureau Jeugdzorg niet 'aan de voordeur' aanwezig, maar zorgen zij voor de beoordeling van meldingen in de backoffice. In het geval van geïndiceerde jeugdzorg coördineert Bureau Jeugdzorg ook de uitvoering ervan. De lokale multidisciplinaire teams in Drenthe ervaren veel meerwaarde van de expertise die medewerkers van Bureau Jeugdzorg inbrengen.

Vóór de komst van de CJG's en de Veiligheidshuizen bestonden er in Drenthe vier multidisciplinaire regionale *Jongeren Opvang Teams* (JOT). Het JOT is gericht op preventie van criminaliteit en ander risicogedrag, en kent een wekelijks overleg waarin alle zorgformulieren en andere meldingen (zoals naar aanleiding van de Leerplichtwet) met ketenpartners besproken worden. Mede vanwege deze geborgde intensieve ketensamenwerking worden er in de

provincie Drenthe relatief weinig zorgformulieren opgemaakt. Binnen het JOT draagt de Politie de zorgmeldingen over aan de zorgpartners, en blijft de rol van de Politie binnen de zorgketen strikt beperkt tot 'melder' aan de *backoffice*. Hiermee wordt voorkomen dat de betrokkenheid van de Politie als melder de drempel verhoogd voor jongeren en ouders/verzorgers die het CJG willen raadplegen; een zichtbare aanwezigheid van de Politie zou logischerwijs meer met strafrechtelijke interventies dan met 'zorg' worden geassocieerd.

Door de positionering van Bureau Jeugdzorg medewerkers in de *backoffice* van het CJG (in plaats van de *frontoffice*), en de rol van de Politie die niet voor het publiek prominent 'zichtbaar' is, blijft het 'laagdrempelige' karakter van het CJG behouden. Daarbij blijven de samenwerking tussen de ketenpartners en een adequate informatieoverdacht ruimschoots gewaarborgd.

8 Documentatie

Beemer, F. (2006) *Standaard voor gemeentelijke regie in het jeugdbeleid*. Den Haag: Berenschot Procesmanagement.

Beemer, F., Krauss, P., Puma, D., Roost, M. van, & Teulingen, Y. van (2006) *Gemeentelijke regie in de jeugdketen*. Utrecht: Berenschot.

Beemer, F., Krauss, P., Schulz, M., & Velzen, G. van (2009) *Regieboek Jeugd. Een handreiking voor gemeenten*. Den Haag: Ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties, Directie Openbaar Bestuur en Democratie.

Bogaart, A. en Slabbèrtje, A. (2008) *Handreiking: De onderdelen van het CJG. Inspiratie voor en door gemeenten*. Onderzoeks- en adviesbureau DSP-groep.

Broekhuizen, H. (2008) *Advies Landelijke Verwijsindex*. Apeldoorn: Strategische Beleidsgroep Jeugd.

CJG Den Haag (2009) *Opvoeden en opgroeien in Den Haag*. PowerPoint presentatie.

CJG Den Haag (2009) *Heel het kind. Haagse pedagogische visie in relatie tot het CJG*. Den Haag.

Commissie Zorg om Jeugd (2009) *Van Klein naar Groot*. Den Haag: Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Diekstra, R., Mahieu, Th., Groot, I. de, Kulker, G., Westmaas, A., Tiggelen, T. van, Willenborg, J., & Sande, M. van de. (2009) *Heel het kind. Haagse pedagogische visie in relatie tot het CJG*. Den Haag: CJG

Eerste Kamer der Staten Generaal (2006) *Nieuwe regels betreffende maatschappelijke ondersteuning (Wet maatschappelijke ondersteuning) vergaderjaar 2005-2006*, Den Haag: Sdu Uitgevers.

Eerste Kamer der Staten Generaal (2008) *Bepalingen over de zorg voor de publieke gezondheid (Wet publieke gezondheid) vergaderjaar 2007-2008*, Den Haag: Sdu Uitgevers.

Eijck, S.R.A. van (2006) *Koersen op het kind. Sturingsadvies Deel 1*. Den Haag: Projectbureau Operatie Jong

Entken, A., & De Beer, S.A. (2007) *Visie- en initiatiedocument t.b.v. doorontwikkeling van het LOF*. Nieuwerkerk aan den IJssel: Inflecto.

Franssen, N. (2008) *Werkproces Vroegsignalen & Doorverwijzen*. Uitwerking actiepunten evaluatie. Expertgroep Signalen en Adviseren.

Goedee, J., & de Wit, M. (2008) *De keten is zo sterk als de zwakste schakel. Een visie op ketengericht werken en een verkenning van de verbindingen van CJG's en de Veiligheidshuizen*. Nieuwerkerk aan den IJssel: Inflecto.

Goedee, J., & Rijkers, A. (2008) *Evaluatie Implementatie Werkproces 'Vroegsignalen en Doorverwijzen'* Nieuwerkerk aan den IJssel: Inflecto

Goedee, J., & Rijkers, A. (2009) *Notitie werkproces '12-min verdachte'*. Nieuwerkerk aan den IJssel: Inflecto

Goedee, J., & Rijkers, A. (2009a) *Quickscan werkproces 'Vroegsignalen en doorverwijzen'* Rapportage. Nieuwerkerk aan den IJssel: Inflecto.

Hamar de la Brethonière, R., Van Dijk, M., Quist, H., Verhaar, K. (2008) *Wegwijzer voor CJG*. SGBO onderzoek

Hulpverlening Gelderland Midden, Volksgezondheid/GGD (2008) *Groeikansen voor elk kind. Handreiking voor de realisatie van CJG's voor elf gemeenten in de Regio Arnhem*. Arnhem.

Pannekoek, E., Dingemanse, P., Pinster, K., & Kulker, G. (2008) *Welzijn opent de deur naar de Haagse CJG's*. Stuurgroep SZSJ 19/11/08 Agendastuk 3 Den Haag.

Meulendijks, N. (2008) *Uitwerking besluit LOJ d.d. 27-11-2008 om te komen tot een sluitende ketenaanpak 12-min verdachte*.

Minister voor Jeugd en Gezin, Wijziging van de Wet op de jeugdzorg in verband met het opnemen van een gemeentelijke verantwoordelijkheid voor de jeugdketen. *Voorstel van wet. 31 977, nr 2*

Minister voor Jeugd en Gezin, Wijziging van de Wet op de jeugdzorg in verband met het opnemen van een gemeentelijke verantwoordelijkheid voor de jeugdketen. *Memorie van toelichting. 31 977, nr 3*

Ministerie van Algemene Zaken (2007) *Samen werken samen leven*. Beleidsprogramma Kabinet Balkenende IV 2007-2011. Den Haag

Ministerie van Justitie, Directie Justitieel Jeugdbeleid (2008) *De Jeugdige in het jeugdstraf(proces)recht*. Den Haag.

Ministerie van Justitie, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Projectdirectie Veiligheid begint bij Voorkomen (2007) *Veiligheid begint bij Voorkomen*. Voortbouwen aan een veiliger samenleving. Den Haag.

Ministerie van Justitie, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Projectdirectie Veiligheid begint bij Voorkomen (2008) *Veiligheid begint bij Voorkomen*. Voortbouwen aan een veiliger samenleving. Den Haag.

Ministerie van Justitie, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Projectdirectie Veiligheid begint bij Voorkomen (2008a) *Veiligheidshuizen. Naar een landelijk dekkend netwerk van Veiligheidshuizen*. Den Haag

Ministerie van Onderwijs, Cultuur, en Wetenschap (2006) *Aanval op de uitval*. Perspectief en actie. Den Haag.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2005) *Wet maatschappelijke ondersteuning, Memorie van Toelichting*.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Directie Jeugdbeleid (2005) *Informatiebrochure Wet op de Jeugdzorg*. Den Haag.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2005) *Wet maatschappelijke ondersteuning, Memorie van Toelichting*.

MOgroep Jeugdzorg (2008) *De kerntaak van Bureau Jeugdzorg en de samenwerking met lokale partners*. Utrecht.

NJi Onderwijs & Jeugdzorg/LCOJ (2008) *Standaard Convenant Zorg- en adviesteam in het onderwijs*. Product van het programma Intensivering Kwaliteit Zorg- en adviesteams. Den Haag

Pannekoek, E., Dingemanse, P., Pinster, K., & Kulker, G. (2008) *Welzijn opent de deur naar de Haagse CJG's*. Den Haag.

- Politie, Interregionaal Platform Noordoost Nederland (mei 2005) *Vroegsignaleren en doorverwijzen*. Visie en werkwijze.
- Politie en MO-groep. (27 juni 2007) *Samenwerkingsovereenkomst Politie en MO-Groep*
- Politie en MO-groep. *Vroeg signaleren en doorverwijzen met het Zorgformulier*. Brochure.
- Polman, I. (2006) *Bouwstenen voor de Politie Jeugdtaak. Meerjarendocument van het landelijk project intensivering politie jeugdtaak*. Apeldoorn: Landelijk Platform Politie Jeugdtaak
- Polman, I. (2009) *Werk in uitvoering. Programmaplan 2009-2011 voor de politie jeugdtaak*. Apeldoorn: Programmabureau politie jeugdtaak.
- Programmaministerie voor Jeugd en Gezin (2008) *Tijdelijke regeling CJG*. Regeling van de Minister voor Jeugd en Gezin van 9 januari 2008. Den Haag
- Programmaministerie voor Jeugd en Gezin (2007) *Alle kansen voor alle kinderen*. Programma Jeugd en Gezin 2007-2011. Den Haag
- Programmaministerie voor Jeugd en Gezin (2007a) *CJG's en regierol gemeente*. Den Haag: brief aan de Tweede Kamer verzonden op 16 november 2007.
- Programmaministerie voor Jeugd en Gezin (2008) *Basismodel CJG*. Den Haag
- Programmaministerie voor Jeugd en Gezin (2008a) *Factsheet VIR De Landelijke Verwijsindex Risicjongeren*. Den Haag
- Programmaministerie voor Jeugd en Gezin (...) *Factsheet Helpdesk Privacy Jeugd en Gezin*. Den Haag
- Programmaministerie voor Jeugd en Gezin, Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (...) *Brief betreft wettelijke borging zorg in en om de school*. Kenmerk JOZ/127716, Den Haag
- Projectgroep Visie op de Politiefunctie, Raad van Hoofdcommissarissen, NPI, (2005) *Politie in Ontwikkeling: Visie op de Politiefunctie*. Den Haag
- Rövekamp, A.J.M., Pijnacker Hordijk, Y., & Stigter, C. (2007) *Handboek Eenheid van Taal Verwijsindex Risicjongeren (VIR)*. TNO
- Tweede Kamer der Staten-Generaal (2004) *Jeugdzorg 2003-2006*, vergaderjaar 2004-2005, 28 606, nr. 24. Den Haag: Sdu Uitgevers
- Twynstra Gudde (2009) *Ontwikkelperspectief naar samenwerking Veiligheidshuizen en CJG's*.
- Unicef (2001) *Verdrag inzake de rechten van het kind*. Den Haag: Unicef
- www.zorgvoorjeugd.nu
Website geraadpleegd op 25 november 2008.
- www.veiligheidshuis.org
Website geraadpleegd op 27 november 2008.
- Zijlmans, A., Lesscher, H.A., Goedee, J., & Entken, A. (2006). *Politie Rotterdam-Rijnmond implementeert pilotketen adoptie: Adoptie veelplegers moet gevoel van veiligheid vergroten*. Het tijdschrift voor de Politie, nr. 58, p. 4-8.

9 Literatuur

Bauer, & Gaskell (2000) *Qualitative Researching wit Test, Image, and Sound*. London: SAGE Publications.

Goedee, J. & Entken, A.T.A. (2008) *(Ont)keten. Implementeren van werken in ketens*. Den Haag: Uitgeverij Lemma.

Goedee, J. & Rijkers, A.C.J.C. (2009) *De zwaarste zorg, de kortste weg. Over het succes van samenwerken voor zorgjongeren*. Amsterdam: Tijdschrift voor de Politie.

Stol, W., & Wijk, A. van (2008) *Inleiding criminaliteit en opsporing*. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers

Vrakking, W.J. (1999) *Implementatiemanagement. Ontwikkelingen en Ideeën*. Amsterdam: Holland Consulting Group.

Wierdsma, A.F.M., & Swieringa, J. (2003) *Lerend Organiseren. Als meer van hetzelfde niet helpt*. Noordhoff Uitgevers.

Wetboek van Strafrecht, Artikel 77a (Boek 1, Titel 8)

Wetboek van Strafvordering, Artikel 486 (Boek 4, Titel 2, Afdeling 1)

10 Begrippenlijst

Hieronder zijn definities weergegeven van een aantal termen en afkortingen die gebruikt zijn in deze notitie.

Geïndiceerde achterliggende veld	Verzamelnaam voor het geheel aan geïndiceerde (jeugd)zorg in de tweede lijn, als tegenhanger van eerstelijnszorg in het 'voorliggende veld'.
BJZ	Bureau Jeudzorg
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
Geïndiceerde zorg	Zorg waarvoor een cliënt na indicatiestelling door Bureau Jeudzorg in aanmerking kan komen.
GGD	Gemeentelijke gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
Jeugdbescherming	Onvrijwillige hulpverlening op grond van een door de kinderrechter uitgesproken maatregel, waardoor het ouderlijk gezag wordt beperkt of ontnomen.
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
NJI	Nederlands Jeugd Instituut
OKC	Ouder- en Kindcentrum
OTS	Onder Toezichtstelling
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Voorliggende veld	Verzamelnaam voor het geheel aan jeugd(gezondheids)zorg in de eerste lijn'. (Ook: gemeentelijke of lokale veld)
VOTS	Voorlopige OnderToezichtStelling
ZAT	Zorg- en Adviesteams
Zorgjongere	Een kind dat gedrag vertoont of zich in een klimaat (omgeving) bevindt, dat algemeen in de Nederlandse maatschappij als 'niet normaal' en/of 'ongezond' beoordeeld wordt.

www.jeugdengезin.nl
Jeugd en Gezin
Postbus 16166, 2500 BD Den Haag

